

**Міністерство освіти і науки України
Мукачівський державний університет
ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПНУ
Карпатський національний університет імені Василя Стефаника
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія
Херсонський державний університет**

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ НАВЧАННЯ І
ВИХОВАННЯ В УМОВАХ ІНТЕГРАЦІЙНИХ
ПРОЦЕСІВ В ОСВІТНЬОМУ ТА НАУКОВОМУ
ПРОСТОРИ**

**Збірник тез доповідей за матеріалами
VIII Всеукраїнської науково-практичної
Інтернет-конференції**

07 листопада 2025 року

МУКАЧЕВО

УДК 373.2(063)

А 43

Актуальні проблеми навчання і виховання в умовах інтеграційних процесів в освітньому та науковому просторі: збірник тез доповідей VIII Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції, 07 листопада 2025 р., Мукачево / Ред.кол.: Добош О.М. (гол.ред.) та ін. Мукачево: МДУ. 2025.360 с.

**Рекомендовано до поширення в мережі Інтернет
науково-технічною радою Мукачівського державного університету
(протокол № 8 від 14 листопада 2025 р.)**

Рецензенти:

Бондар Т.І. – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри педагогіки дошкільної, початкової освіти та освітнього менеджменту Мукачівського державного університету

Фізеші О.Й. – завідувач кафедри педагогіки дошкільної, початкової освіти та освітнього менеджменту Мукачівського державного університету, доктор педагогічних наук, професор

У збірнику вміщено тези доповідей VIII Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції «Актуальні проблеми навчання і виховання в умовах інтеграційних процесів в освітньому та науковому просторі». Учасники конференції розкривають проблеми педагогічної освіти та розвитку особистості, використання новітніх технологій та інновацій в освіті, виховання особистості в контексті сучасної освітньої парадигми, особливості психолого-педагогічної підготовки майбутніх фахівців до реалізації завдань компетентнісного підходу в освітньому процесі, дидактико-методичного супроводу компетентнісно орієнтованого навчання у початковій школі, сучасного стану та перспективи розвитку дошкільної освіти в Україні, теорії і практики управління освітою, історії педагогіки.

Видання призначено для науковців, викладачів, аспірантів, студентів педагогічних навчальних закладів, працівників системи освіти.

Матеріали друкуються в авторській редакції. Редакційна колегія не несе відповідальності за достовірність статистичної та іншої інформації, що надана в рукописах, та залишає за собою право не розділяти поглядів деяких авторів на ті чи інші питання, розглянуті на конференції.

Автори опублікованих матеріалів несуть повну відповідальність за підбір, точність наведених фактів, цитат, статистичних даних, галузевої термінології, інших відомостей.

Редакційна колегія:

Іванова Вікторія Вікторівна – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри дошкільної та спеціальної освіти, Мукачівський державний університет.

Пинзеник Олена Мафтеївна – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки дошкільної, початкової освіти та освітнього менеджменту, Мукачівський державний університет.

Фенцик Оксана Миколаївна – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки дошкільної, початкової освіти та освітнього менеджменту, Мукачівський державний університет.

Швардак Маріанна Василівна – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри педагогіки дошкільної, початкової освіти та освітнього менеджменту, Мукачівський державний університет.

РОЗДІЛ 6	
ДИДАКТИКО-МЕТОДИЧНИЙ СУПРОВІД КОМПЕТЕНТІСНО ОРІЄНТОВАНОГО НАВЧАННЯ У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ	
<i>Білик Олена, Горзов Мирослава</i> МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ РЕАЛІЗАЦІЇ МИСТЕЦЬКОЇ ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ В УМОВАХ КОМПЕТЕНТІСНОГО НАВЧАННЯ	229
<i>Брижак Надія, Желізняк Микола</i> ФОРМУВАННЯ ГРОМАДЯНСЬКОЇ ПОЗИЦІЇ УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ ЧЕРЕЗ ПОЗАУРОЧНУ ДІЯЛЬНІСТЬ	234
<i>Горват Маріанна, Лакатош Марина</i> ВИХОВАННЯ ТОЛЕРАНТНИХ ВЗАЄМОСТОСУНКІВ: ТЕРМІНОЛОГІЧНИЙ ЕКСКУРС КАТЕГОРІЇ «ТОЛЕРАНТНІСТЬ»	238
<i>Горват Маріанна, Фурінець Ірина</i> ПРИНЦИПИ ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ УЧНІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ	240
<i>Лілія Дерік</i> СУЧАСНИЙ УРОК У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ: БАЛАНС МІЖ ТРАДИЦІЄЮ ТА ІННОВАЦІЄЮ	242
<i>Перепелиця Владислава, Мочан Тетяна</i> ФАКТОРИ ФОРМУВАННЯ ІНТЕРЕСУ ДО ПРОФЕСІЙ У ЗДОБУВАЧІВ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ	247
<i>Тяско Інна</i> ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ У МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ УМІНЬ ДОСЛІДЖУВАТИ НАУКОВО-ХУДОЖНІ ТЕКСТИ	250
<i>Фенцик Оксана, Денисенко Світлана</i> ФОРМУВАННЯ ЛЕКСИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ ЗАСОБАМИ ПРИКМЕТНИКА	252
<i>Фенцик Оксана, Голіш Ніколетта</i> МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ РОЗВИТКУ АУДІАТИВНИХ УМІНЬ У ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ	255
РОЗДІЛ 7	
АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ, СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ	
<i>Атрощенко Тетяна, Вереш Каріна</i> ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНА СУТНІСТЬ ОСОБИСТІСНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	259
<i>Банзерук Ольга</i> ГОТОВНІСТЬ ВИХОВАТЕЛІВ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УМОВАХ ІНКЛЮЗІЇ	262

активізувати навчально-пізнавальну діяльність та мовленнєву активність учнів; сформувати здатність до точного, емоційного й стилістично доречного вживання прикметників в усному та писемному мовленні.

Список використаних джерел:

1. Новосолова В.І. Формування лексичної компетентності учнів 5-7 класів у процесі вивчення лексикології // Анотовані результати науково-дослідної роботи Інституту педагогіки НАПН України за 2014 рік. Педагогічна думка, м. Київ, Україна, 2014. С.119.
2. Редько В.Г., Полонська Т.К., Пасічник О.С., Басай Н.П. Концепція компетентісно орієнтованого навчання іноземних мов учнів початкової школи. Київ: ТОВ «КОНВІ ПРІНТ», 2018. 36 с.
3. Сіранчук Н. М. До проблеми створення методичної системи формування лексичної компетентності учнів. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»*: серія «Філологія». Острог: Вид-во НаУОА, 2020. Вип. 9(77). С. 303–306.

Оксана Фенцик

кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри педагогіки дошкільної,
початкової освіти та освітнього менеджменту
Мукачівський державний університет

Ніколетта Голіш

спеціальність 013 Початкова освіта
другий (магістерський) рівень вищої освіти
Мукачівський державний університет

МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ РОЗВИТКУ АУДІАТИВНИХ УМІНЬ У ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

У сучасних умовах реформування початкової освіти та впровадження компетентнісного підходу особливої ваги набуває розвиток аудіативних умінь як основи комунікативної компетентності молодших школярів. У Типовій освітній програмі з мовно-літературної освітньої галузі, розробленій під керівництвом О. Савченко [4], вказується на необхідність розвитку особистості дитини засобами різних видів мовленнєвої діяльності, посилення уваги вчителів початкової школи до формування комунікативної та читацької компетентностей. Аудіативні вміння, тобто здатність слухати, розуміти, осмислювати й

інтерпретувати почуте мовлення, є одним із видів мовленнєвої діяльності та важливим компонентом комунікативної компетентності молодших школярів.

Так, різні аспекти мовленнєвої розвитку школярів порушен сучасних дослідників, в працях зокрема М. Вашуленко, О.Вашуленко, С.Дубовик, О.Петрук, К.Пономарьова О. Савченко, С. Цінько. Проте попри великий інтерес дослідників до означеної проблеми, в умовах цифровізації, зростання обсягів інформації, питання розвитку аудіативних умінь потребує вивчення. Адже саме від рівня сформованості аудіативних умінь мовця значної мірою залежить ступінь адекватності сприйняття інформації і відповідно – успішність подальшого розв'язання комунікативних завдань як у навчальній діяльності, так і в різноманітних життєвих ситуаціях.потребує вивчення.

Аудіювання як вид рецептивної мовленнєвої діяльності охоплює сприйняття, розпізнавання, осмислення та активну обробку інформації, що міститься в усному мовленні або аудіотексті [1, с. 63]. Повністю погоджуємось з О. Петрук, що «оволодіння уміннями усного мовлення включає аудіювання – сприйняття і розуміння почутого. Аудіативні уміння мають формуватися у взаємозв'язку з уміннями говорити, адже у процесі спілкування мовець не лише продукує мовлення, але й сприймає на слух мовлення співрозмовника. Взаємопов'язане навчання цим двом видам мовленнєвої діяльності сприяє встановленню міцних зв'язків між артикуляційним і слуховим відчуттям» [3, с. 171]. .

Безперечно, розвиток аудіативних умінь учнів 1-4 класів є поетапним процесом і забезпечується поступовим ускладнення – від сенсорного сприймання і простого розуміння (1–2 класи) до аналітико-інтерпретаційного та оцінного рівнів (3–4 класи), що і сприяє формуванню комунікативної компетентності молодших школярів. Водночас для підвищення ефективності розвитку аудіативних умінь необхідно систематично працювати над розвитком аналітико-інтерпретаційних навичок, уваги та слухової пам'яті, поступово ускладнюючи завдання на сприймання та аналіз усного тексту.

Розвиток аудіативних умінь у молодших школярів є важливою складовою формування комунікативної компетентності молодшого школяра, адже саме через слухове сприймання мовлення учень вчиться розуміти зміст висловлювання, інтерпретувати інформацію, оцінювати почуте та адекватно реагувати на нього у процесі спілкування. Недостатній рівень сформованості аудіативних умінь призводить до труднощів у розумінні навчальної інформації, невпевненості у висловлюванні власної думки та загального зниження навчальної мотивації. На нашу думку, впровадження комплексної системи вправ: від розвитку слухового сприймання до осмисленого розуміння зв'язних текстів з поступовим ускладненням завдань уможливить підвищити рівень сформованості аудіативних умінь. У розвитку аудіативних умінь виділяємо чотири основні етапи: мотиваційно-підготовчий, аналітико-смісловий, інтерпретаційно-творчий та рефлексивно-оцінний.

Формування та розвиток аудіативних умінь повинно охоплювати комплекс взаємопов'язаних підходів, що враховують вікові та психологічні особливості дітей молодшого шкільного віку, а також сучасні тенденції в освіті.

Цілком підтримуємо думку науковців, що в процесі формування аудіативних умінь важливу роль відіграє також використання сучасних цифрових інструментів, які не тільки розширюють можливості для сприймання і засвоєння мовного матеріалу, але й сприяють розвитку комунікативної компетентності учнів, уміння працювати з інформацією. Так, погоджуємось, що застосування цифрових ресурсів у навчанні аудіювання молодших школярів дозволяє урізноманітнити освітній процес і створити більш динамічне, інтерактивне середовище, у якому учні стають активними учасниками комунікації на уроках української мови і мовлення [2, с.771].

Цифрове середовище відкриває широкі можливості для підвищення ефективності аудіативного розвитку. Використання інтерактивних платформ (LearningApps, Wordwall, Kahoot), аудіоподкастів, електронних казок підсилює інтерес і залученість учнів, створює можливість для повторного прослуховування та самоперевірки. Інтеграція цифрових інструментів дозволяє

також забезпечити індивідуальну траєкторію навчання та формування навичок самостійної роботи з інформацією.

Таким чином, сучасний освітній простір, насичений інформацією аудіовізуального характеру, створює нові можливості для організації цілеспрямованого розвитку аудіативних умінь. Ефективність формування аудіативних умінь зумовлена систематичністю (щоденне використання аудіювання у різних формах); поетапністю (від простих слухових завдань до аналітичних і творчих); взаємозв'язком із іншими видами мовленнєвої діяльності (говорінням, читанням, письмом); використанням мультимедійних засобів.

Список використаних джерел:

1. Вашуленко О.В. Формування аудіативних умінь на уроках навчання грамоти // Початкова освіта сьогодні: проблеми та перспективи вирішення: матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції, м. Переяслав, 20 березня 2024 р. Університет Григорія Сковороди в Переяславі, м. Переяслав, Україна, 2024. С. 61-67..
2. Дубовик С. Г., Рекеда В. В. Застосування цифрових інструментів на уроках навчання аудіювання в початковій школі. *Актуальні питання у сучасній науці* № 1(31) 2025 С.763-772
3. Петрук О. М. Аудіативні уміння як важлива складова комунікативної компетентності учнів //Початкова освіта: історія, проблеми, перспективи: матеріали II Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції, м. Ніжин, 17 жовтня 2019 р Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2019. С. 171-172.
4. Типові освітні програми для закладів загальної середньої освіти. 1-2 та 3-4 класи. Київ: Світоч, 2019. 336 с.

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>